Nijmegen

Postadres
Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon
Elianne Vossen
e.vossen@nijmegen.nl
T 024 – 329 0650187614

Ons kenmerk
E23.002565

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum 11 juli 2023
Onderwerp Ontwikkelingen 18-/18+

Geachte leden van de raad,

Middels deze brief willen wij u informeren over de ontwikkelingen 18-/18+, de ondersteuning aan jongeren in overgang naar volwassenheid. Er is veel in beweging binnen het sociale domein. Deze brief richt zich specifiek op de ontwikkelingen die essentieel zijn voor het voorkomen en/of oplossen van gesignaleerde hiaten in overgang naar volwassenheid.

Inleiding
In ons land ervaart ongeveer 15% van de jongeren serieuze problemen in overgang naar volwassenheid. Tussen 16 en 27 zijn er op alle leefgebieden meerdere wetsovergangen, met de grootste veranderingen tussen 18 en 23 jaar. Beleid en regelgeving zijn veelal vormgegeven naar wetgeving, met het risico op hiaten in de overgangsmomenten. In de praktijk betekent dit: hoe meer pech iemand heeft in de jeugdjaren, hoe complexer het wordt om een zelfredzaam leven op te bouwen. Voor de jongere zelf is het één levenspad, op weg naar volwassenheid, met meerdere life events die mede bepalend zijn voor dat pad.

In Nijmegen zijn er ongeveer 22.000 jongeren tussen 18 en 23 jaar. Wij streven ernaar om in Nijmegen de overgang naar volwassenheid voor elke jongere kansrijk te laten verlopen. Dit doen we door hen te helpen de basis op orde te krijgen, wanneer dat niet vanzelfsprekend gebeurt vanuit het systeem waarin de jongere opgroeit. De leidraad die we daarbij gebruiken is de big 5:

Support	Er is tenminste 1 volwassen persoon duurzaam beschikbaar voor de jongere om op terug te vallen en een stabiel, steunend netwerk.
Wonen	De jongere heeft een passende, betaalbare en stabiele woonplek
School & Werk	De jongere gaat naar school en/of heeft een baan die voldoende basis biedt voor een toekomstige loopbaan.
Inkomen	De jongere heeft voldoende inkomen en een plan op het voorkomen en/of oplossen van schulden.
Zorg & Welzijn	De jongere is fysiek en mentaal in balans en heeft een plan op signaleren van disbalans. Er is voor de jongere zorg beschikbaar tot 27 jaar, indien nodig.

Een aantal interventies is lokaal georganiseerd in Nijmegen, daarnaast raken zij aan of zijn ze onderdeel van regionale ontwikkelingen. Hieronder worden de belangrijkste ontwikkelingen domein overstijgend en per onderdeel van de big 5 kort toegelicht.

Ontwikkelingen domein overstijgend 18-/18+

- Informatie bij 18 jaar worden

Campagne fix je shit: Wanneer jongeren 18 worden, zijn ze zelf verantwoordelijk voor o.a. financiën en administratie. Er moet veel geregeld worden en als dit niet goed gaat kunnen er schulden en ander ongemakken ontstaan. De gemeente Nijmegen helpt jongeren hun zaken goed te regelen met de Fix je shit-campagne. Alle Nijmeegse jongeren ontvangen voor hun 18e verjaardag een kaart en ouders ontvangen een brief met informatie en een verwijzing naar de website nijmegen.nl/fixjeshit. Op deze website kunnen zij een vragenlijst invullen en zien wat ze nog moeten regelen. De website wordt ook onder de aandacht gebracht binnen onderwijs-instellingen en er is een online campagne. Jongeren die hulp nodig hebben bij het regelen van hun zaken kunnen terecht bij de JongerenStip van Bindkracht10. Fix je shit is gestart in januari 2023 en wordt duurzaam voortgezet.

Kwikstart app: De gemeente Nijmegen heeft een pagina met lokale informatie gevuld in de landelijke app Kwikstart. Uit gesprekken met professionals bleek echter dat deze app minimaal geschikt is voor jongvolwassenen. Daarom is ervoor gekozen om de pagina wel bij te houden, maar in communicatie met name in te zetten op Fix je shit.

- Netwerk TWES 18-/18+

Het netwerk Tussen Wal en Schip (TWES) 18-/18+, bestaat uit inmiddels bijna 30 organisaties die meerdere leefgebieden van de big 5 vertegenwoordigen, zoals o.a. zorgaanbieders, welzijnsorganisaties, onderwijs, gemeente en wooncorporaties. Zij werken samen voor jongeren in overgang naar zelfstandigheid, die zich in een complexe situatie bevinden. Het betreft jongeren die vaak al een uitgebreide geschiedenis hebben van jeugdhulp en in hun ontwikkeling naar zelfstandigheid op meerdere gebieden (dreigen) vast (te) lopen.
Het TWES 18-/18+ biedt een casusoverleg waar gezamenlijk wordt gezocht naar maatwerk bij casuïstiek die vastloopt in de reguliere routes. Daarnaast is het een netwerk dat uitwisseling en verbinding tussen professionals faciliteert.

- R75

R75 is onderdeel van Sterker sociaal werk, en biedt ambulante hulp aan jongeren tot en met 23 jaar die op meerdere leefgebieden vastlopen of vast dreigen te lopen.
R75 heeft in Nijmegen een actieve rol gekregen om een sluitend vangnet te creëren voor jongeren in overgang naar volwassenheid. Zij coördineren het netwerk TWES 18-/18+, daarnaast is het werkproces Amv 18+ bij hen belegd en houden zij zicht op de woonprojecten 23-. Ook zijn er afspraken gemaakt met de buurtteams Jeugd en Gezin en buurtteams Volwassenen over het consulteren van R75 bij overgangsproblematiek op meerdere leefgebieden en wanneer het voor jongeren helpend is om naar R75 verwezen te worden.
De ervaringen van jongeren die door R75 begeleid zijn/worden vormen belangrijke input voor het verbeteren van beleid op 18-/18+.

- Doorbraakaanpak

Het coalitieakkoord heeft extra aandacht gevraagd voor maatwerk bij casuïstiek van jongvolwassenen. Er is geïnvesteerd in de doorbraakmethode voor complexe problematiek in de overgang naar volwassenheid. De procescoördinator van het TWES 18-/18+ neemt per januari 2023 deel aan het Doorbraakteam. Hierdoor wordt casuïstiek van het TWES waarbij maatwerk nodig is, intensiever begeleid naar een passende oplossing. Tevens maakt deze deelname directe uitwisseling en training on de job mogelijk. De deelnemers van het kernteam binnen TWES worden in september 2023 getraind in de doorbraakaanpak.

- Amv 18+

Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv) met een verblijfsvergunning vallen tot hun 18e onder de voogdij van Nidos en worden in Nijmegen opgevangen in kleinschalige wooneenheden door Yoin. Als de amv 18 jaar wordt, vervallen de bijbehorende amv-voorzieningen en wordt de jongere geacht zichzelf te kunnen redden in de Nederlandse samenleving. Dat is niet altijd een eenvoudige opgave. Als de basis niet goed op orde is, zijn er risico's zoals schoolverzuim, schulden, vereenzaming en overlast. Daarom heeft de rijksoverheid het mogelijk gemaakt dat amv's die 18 jaar worden en dat willen, vanaf 1 januari 2023 tot maximaal 21 jaar in hun opvanggezin of de kleinschalige opvang kunnen blijven wonen en worden begeleid in de vorm van Verlengde opvang. Zij krijgen hierdoor de kans om zachter te landen in de Nederlandse samenleving. Nidos geeft in opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid (structureel) uitvoering aan deze vorm van Verlengde opvang.

In Nijmegen hebben we het werkproces aangepast zodat er goed gebruikt gemaakt kan worden van deze mogelijkheid voor verlengde opvang en er een passende de overgang naar zelfstandigheid wordt gerealiseerd. Afspraken zijn aangescherpt en worden nu in de praktijk getoetst en verder verbeterd. Ook voor amv is het uitgangspunt dat de overgang naar volwassenheid, met aandacht voor de Big5, zo soepel mogelijk verloopt.

Vanaf dit jaar is de casusregie voor uitstroom van amv 18+ belegd bij R75. Verder zijn de betrokken organisaties zoals Nidos en Vluchtelingenwerk nu ook aangesloten bij het netwerk TWES 18-/18+.

Ontwikkelingen Support

Voor jeugdigen in jeugdhulp met verblijf wordt de JIM methodiek in onze regio al succesvol ingezet. JIM staat voor Jouw Ingebrachte Mentor, hiermee wordt een informele steunfiguur gezocht die duurzaam betrokken en beschikbaar is voor de jeugdige om op terug te vallen. In het netwerk TWES 18-/18+ is steeds meer aandacht voor deze rol bij casuïstiek van jongeren in een complexe situatie. In de komende periode wordt onderzocht hoe er ook bij jongvolwassenen een steunfiguur gezocht kan worden en een gezond sociaal netwerk vergroot kan worden, wanneer er onvoldoende support is.

Ontwikkelingen Wonen

Een veilige en stabiele woonplek is een voorwaarde voor bestaanszekerheid. Bij nagenoeg alle casuïstiek die aangemeld wordt bij TWES 18-/18+, kan een passende woonplek (het begin van) de oplossing zijn. Dit betekent overigens niet dat er in die gevallen enkel een woonvraag speelt, maar wel dat de overige vragen pas kunnen worden aangepakt als er een passende woonplek is. Wat precies passend is, verschilt per situatie en is afhankelijk van individuele problematiek en

geschiedenis. Voor de een is een kamer in huis met anderen geschikt, of klein geclusterd met gedeelde faciliteiten, voor de ander is dat een zelfstandige kleine studio. Vervolgens kan een woning worden 'aangepast' door er ondersteuning (op maat) aan toe te voegen.
Omgekeerd betekent dit in veel situaties, dat als het niet lukt om die passende woonplek te organiseren, alle overige problematiek onvoldoende kan worden aangepakt en derhalve oploopt of zelfs escaleert. Met de huidige woningmarkt is dat helaas geen gemakkelijke opgave. Het wetsvoorstel regie op volkshuisvesting is van belang in de komende periode, evenals de bijbehorende woonzorgvisie die in ontwikkeling is. Het afgelopen jaar is onder andere ingezet op:

- woonprojecten 23-

Nijmegen kent een aantal woonprojecten voor jongeren tussen 18 en 23. Dit zijn woningen/kamers voor jongvolwassenen die noodzakelijk uitwonend zijn en via reguliere routes niet in aanmerking komen voor een woning. Het jongerenproject, Tijdelijk wonen en Kamers met Kansen, zijn Nijmeegse woonprojecten van de verschillende corporaties, in samenwerking met andere partijen zoals o.a. het ROC (bij Kamers met Kansen).
R75 houdt zicht op de in- door en uitstroom van deze woonprojecten en de samenwerking met het netwerk TWES als vangnet.

Andere projecten waar jongvolwassenen gebruik van kunnen maken zijn Kamers met Aandacht, waarbij een particulier in zijn/haar woning een kamer aanbiedt voor een jongere die uitstroomt uit jeugdzorg, en Binder. Bij Binder kunnen ook andere leeftijden terecht en loopt de toeleiding via CTMO in samenwerking met Sterker.

- WBB

De Werkgroep Bijzondere Bemiddeling van de woningcorporaties stelt jaarlijks een percentage woningen beschikbaar voor aandachtsgroepen. In 2023 kan TWES ook weer gebruik maken van 3 WBB-woningen ter bemiddeling. Daarnaast zijn er netwerkpartners (zorgaanbieders) die een aantal van hun WBB woningen beschikbaar stellen, specifiek voor jongvolwassenen.

Helaas zien we in de praktijk dat de woningnood nog steeds het grootste obstakel is voor een kansrijke overgang naar volwassenheid. Inkomen hangt daar nauw mee samen (zie hieronder)

Ontwikkelingen Inkomen
Voor jongeren van 18 tot 21 jaar geldt dat zij voor hun levensonderhoud een beroep kunnen doen op de ouderlijke onderhoudsplicht. De bijstandsnormen voor deze groep, opgenomen in artikel 20 van de Participatiewet, zijn op deze onderhoudsplicht afgestemd en in dit kader gekoppeld aan de kinderbijslagnormen. Dat laat onverlet dat zich situaties kunnen voordoen waarbij de jongvolwassene geen beroep kan doen op de ouderlijke onderhoudsplicht. Dat geldt onder andere voor jongeren die uitstromen uit jeugdhulp met verblijf, of de hierboven genoemde amv's. Voor hen is de huidige norm vaak onvoldoende om in het levensonderhoud te kunnen voorzien, waardoor zij starten met schulden die snel oplopen, met alle negatieve gevolgen van dien.
Daarom onderzoeken we de mogelijkheid om een andere norm te hanteren die bestaanszekerheid geeft aan deze groep jongvolwassenen. Het is daarnaast belangrijk om deze groep te volgen en begeleiding te bieden. Ook het concept wetsvoorstel tot wijziging van de Participatiewet stelt een andere norm voor jongeren die noodzakelijk uitwonend zijn. Deze wijziging heeft een beoogde inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2025.

Ontwikkelingen School & Werk

In maart van dit jaar zijn de cijfers van de aanpak Jongeren naar School of Werk gepubliceerd. Zowel landelijk als in de regio Rijk van Nijmegen zien we een stijging van het aantal voortijdig schoolverlaters. In de Kamerbrief van 3 april jl. is een aanvalsplan aangekondigd dat zich richt op de volgende knelpunten:

1. Veel jongeren vallen uit door persoonlijke problemen.
2. Veel uitval door verkeerde studiekeuze, beperkte voorzieningen voor jongeren die zoekende zijn, lang moeten wachten voor doorstroom naar een vervolgopleiding.
3. Jongeren met een hoge kans op uitval krijgen niet altijd de specifieke begeleiding die zij nodig hebben.
4. Het is te verleidelijk voor jongeren om ongediplomeerd aan het werk te gaan. In het onderwijs is niet genoeg ruimte voor jongeren die meer werkgericht zijn.
5. In de overstap van school naar werk ontbreekt structurele begeleiding voor jongeren met een risico op afstand tot de arbeidsmarkt.

Deze problematiek is ook onder de aandacht in onze regionale aanpak. Na het zomerreces wordt de uitwerking van het aanvalsplan verwacht en zal bekeken worden welke aanvullende acties hierin nodig.
Daarnaast komt er een nieuwe wet 'Van school naar werk' waarin een uitbreiding van RMC-leeftijd tot 27 jaar wordt voorgesteld. In deze wet wordt ook een versteviging van de ketenaanpak onderwijs-arbeidsmarkt belegd. Net voor de zomer wordt de internetconsultatie uitgezet. We zijn gestart met een verkenning om te beoordelen wat dit betekent voor de jongeren, de ketenpartners en bestaande overlegstructuren. Wat dit betekent voor het TWES 18-/18+, wordt hier ook in meegenomen.

Ontwikkelingen Zorg & Welzijn

- <u>Passend woonzorg aanbod voor jongvolwassenen met complexe problematiek</u>

Er is een kleine aanbesteding gestart vanwege een hiaat in het zorglandschap dat o.a. bleek uit de aanmeldingen bij het TWES 18-/18+ casusoverleg. Een deel van de jongvolwassen heeft na het 18e jaar (nog) beschutting of bescherming nodig. Voor een aantal van hen bleek er onvoldoende passend woon-zorgaanbod beschikbaar. Het betreft jongvolwassenen met complexe problematiek die o.a uitstromen uit jeugdhulp/WMO. Ze zijn nog niet zelfredzaam genoeg om zelfstandig te wonen, hoewel ze veelal wel die wens hebben. Om uiteenlopende redenen passen ze niet binnen óf komen ze niet in aanmerking voor het huidige zorgaanbod binnen de verlengde jeugdwet, beschermd wonen of WLZ. Hierdoor lopen zij een groot risico op dak- en thuisloosheid.

Deze doelgroep vraagt een oplossing in overgang tussen de Jeugdwet en WMO en een aanpak die outreachend is, uitgaat van de big 5 en aansluit bij de belevingswereld en ondersteuningsvraag van de jongvolwassene.

De aanbesteding heeft een looptijd van 1,5 jaar, in de aanloop naar nieuwe contracten voor Jeugdhulp met Verblijf en beschermd wonen in 2025. Middels deze aanbesteding organiseert de gemeente Nijmegen passende zorg die gericht is op het zo zelfstandig mogelijk laten leven en wonen van de jongeren. Het aanbod bestaat uit verblijf, ambulante overbruggingszorg, een gezamenlijk vangnet van de gecontracteerde aanbieders en in nauwe samenwerking met de gemeente en het netwerk TWES 18-/18+. Het biedt de mogelijkheid om op alle fronten te leren wat deze groep nodig heeft en welke aanpassing dit vraagt in het zorglandschap.

De procedure loopt en per 1 juli starten de nieuwe contracten.
Tot zover de belangrijkste ontwikkelen in beleid voor jongeren in overgang naar volwassenheid. Wij hopen u hiermee voldoende op de hoogte gebracht te hebben. Indien gewenst kan de inhoud van de brief middels een presentatie of een werkbezoek bij de partners van het TWES 18-/18+ (o.a. R75) nader worden toegelicht.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester